

Endnu en historie om Jerikos rose

Af Anne Røndal

Han sad ved bordet i riddersalen og spiste i ensomhed. Vagtlerne var møre og vinen ædel, men det smagte ham ikke, ilden buldrede lystig i kaminen bag ham, men han skønnede ikke på varmen, vintersolen skinnende fra en dybblå himmel, men han ænsede ikke skønheden bag de frosne ruder. Og heller ikke betød det noget for ham, at man den om få dage ville fejre frelseres fødsel.

Få uger tidligere var han vendt hjem fra korstog til det hellige land. Fem år havde han været borte, men det føltes som halvtreds. Han var rejst ud med lyst til eventyr, jovist, men også tillid til, at han drog ud i det godes tjeneste, ja skulle kæmpe for Guds sag. Men han havde erfaret, at korstoget bare var en krig, en krig som andre krige. Beskidt og ond. Med tvivlsomme vindere, men til gengæld utallige sikre tabere. Han havde set megen grusomhed, og selv været med til ét og andet, han helst ville glemme.

Endnu var han ikke tredive, men han følte sig som en gammel mand, som han sad der og stak til maden, mens vintersolen gjorde sig umage for at nå gennem de tilisede ruder.

I et hjørne af salen lå hans rejsesæk. Der havde den ligget urørt, siden han kom hjem og han havde forbudt både tjenerne og piger så meget som at røre den. Men nu skubbede han stolen tilbage, rejste sig og hentede den; med en træt bevægelse smed han den op på det svære egetræsbord og gik i gang med at tømme den: Et brød så hårdt som sten, klæder, der ikke var

bedre værd end at brænde, fyrresten til at gøre ild, slibesten. Han tog tingene op én efter én; lagde dem på bordet, hvis de skulle gemmes og smed resten bagud over hovedet. Hvad var det? Hans hånd fik fat i noget vissent, der lå i sækken allernederst. Det måtte være noget, han havde gemt til brug for optænding; da tingesten kom frem i lyset, så han, at det var en underlig kugleformet, ligesom sammenkrøllet vækst. Han drejede den rundt i hånden et par gange, og da dæmrede det for ham: han havde fået den af en tigger til gengæld for en stor mønt. Det var i begyndelsen af korstoget, da han endnu gav almisser, og den tvivlsomme gave havde tiggeren understøttet med ord om, at den ville blive ham til stor velsignelse. Nu huskede han det. Med et ironisk smil kastede han den over skulderen.

Han gav tjenerne besked om at rydde det bortkastede væk, og vandrede resten af dagen hvileløst rundt i skoven omkring sin ejendom. I de fem år, han havde været borte for at kæmpe mod de vantro, havde han mistet troen på mennesker og måske også på Gud, men allermost på sig selv. Han havde set for meget og gjort for meget ondt. Tomheden fyldte ham, det var som om han ikke kunne få fodfæste mere, som om verden på én gang var alt for påtrængende og ikke kom ham ved.

Om aftenen lod han sende bud til landsbyen efter den unge enke, han havde udvalgt til at komme til sig, allerede da han kom hjem. Måske ville det hjælpe. - Hun hed Eva, men han kaldte hende aldrig ved navn, og sendte hende væk før daggry.

Da han op af dagen trådte ind i riddersalen, lå der noget mærkeligt gråbrunt i den ene af de brede vindueskarme, der var nærmest kaminen. Tættere på kunne han stadig

ikke se, hvad det var, men da han tog tingesten op, så han, at det var den tørre plante, han dagen før havde smidt over hovedet for at kaste den bort. Men den var ikke længere sammenrullet og vissen, den lignede ikke det selvdøde garnnøgle, den havde givet udseende af dagen forinden. Den havde foldet sig ud og lignede nærmest en brun blomst.

Undersiden var fugtig, han sluttede, at der havde været vand i vindueskarmen, og at væksten havde suget det op. Men alligevel var det sært. I næsten fem år havde den ligget nederst i hans rejsesæk, denne plante, døjet kulde, hede og slag, ikke fået en dråbe vand eller så meget som et solstrejf. Men så snart dens trevlede rødder havde anet et par dråber vand, var den blevet vakt til live og havde foldet sig ud.

Han vendte og drejede planten i hænderne. Var den landet på gulvet eller et hvilket som helst andet sted, havde tjeneren brændt den sammen med det andet skarn. Men hvordan bar den sig ad? Hvordan kunne en vissen klump kviste folde sig sådan ud, blot ved at mærke en smule vand?

Mens den lå der i hans hånd, udfoldet som en brun, eksotisk rose, kunne han ikke lade være at tænke på, hvor meget den mærkelige plante, førend den havde smagt vand, lignede ham selv: vissen, sammenkrøllet, uden rigtigt liv.

Men nu havde den foldet sig ud, den havde suget vand og foldet sig ud.

Var det et tegn? Var det et tegn fra himlen om, at Gud alligevel var til på en måde, så han brød sig om mennesker, som skriften fortalte?

Han tog sine lange krigerstøvler på og red ud over det frosne overdrev.

Og mens han red der forfulgtes han af den tanke, at hvis sådan en vissen urt kunne få nyt liv efter 5 år i en rejsesæk, så kunne vel også en mand, der i 5 år havde været nedsænket i krigens mørke og gru, få livet igen, liv med fylde og glæde. Men hvis det var sådan, hvordan skulle det så ske?

Næh, hvordan.

Han blev med ét så vred. Hvorfor havde den tåbelige plante fået ham til at tænke sådan, fået ham til at håbe? Han ville kaste den på ilden, så snart han kom hjem. Et tegn fra himlen – vås! Vorherre havde – så vidt han kunne skønne – ikke vist sig særlig handlekraftig siden han vendte tilbage til sin himmel.

Solen sank, og han vendte hesten. Men han havde ikke redet ret længe, før en skikkelse trådte ud på stien foran ham. Stien var så smal her, han blev nødt til overhale i skriftgang, og det irriterede ham.

Men netop som han skulle forbi, slog den ukendte hætten fra ansigtet, vendte sig mod ham og sagde: "Guds fred, Hr. Magnus, du er tidligt på færde?".

Han kendte stemmen, det var Evas, enken som han havde ladet hente, når han trængte til en kvinde. Han kendte hendes stemme, men hendes ansigt huskede han ikke, for han havde aldrig set på hende, det skulle man ikke. Han vidste det fra krigen; hvis man først havde set ansigtet, navnlig øjnene, så forfulgte det en, så kunne det nage og pine. Han havde snart lært sig det, aldrig at se ansigtet.

Men nu blev han nødt til det. "Tidligt på færde? Hvad mener du?" Svarede han

"Jo, til hest, når du til kirke langt før den hellige messe begynder."

Nu begyndte det at dæmre, det var jo juleaften; han havde ikke skænket det en tanke: "Jeg skal ikke til nogen hellig messe, jeg har været til rigeligt messer i mit liv, og det har ikke hjulpet mig stort. Kan du give mig blot én eneste grund til, at denne julenat er værd at takke Gud for, da vil gå til alle de julemesser, det skal være."

"Du er en hård mand med et hårdt hjerte," sagde hun bare, så vendte hun ansigtet bort og fortsatte sin vandring, men da hun havde gået et par skridt, drejede hun sig atter mod ham "Gud er blevet menneske i verden, han er kommet helt tæt på, han ved, hvordan du har det. Frygt ikke!"

Hr. Magnus sporede sin hest, red forbi hende og fortsatte i hæsblesende tempo. Men ret hurtigt fortrød han sin heftighed; han kunne da også tage med til den messe. Det gjorde vel ingen skade, ja måske var det endda godt for ham at komme i kirke og være sammen med mennesker og høre ordene, bede bønnerne og se lysene.

Han vendte hesten og undrede sig efter nogen tid over, at han ikke mødte Eva, det var dog en halvtimes tid siden, han var redet forbi hende. Han red videre og hans undren steg. Jo, der gik hun. Men det var kun få hundrede meter fra, hvor de skiltes sidst, han kunne kende den hule eg. Og havde hun ikke også et lille barn ved hånden?

Han holdt hesten an, da han nåede hende, og stod af. Hun så på ham: "Det går ikke i dag," sagde hun meget bestemt og uden indledning, "jeg er på vej til kirke, og jeg har barnet med; nu havde hun taget den lille op på armen. "

"Ja naturligvis er du på vej til kirke, det talte vi jo om da jeg mødte dig for en halv time sidst. "

"For en halv time siden? Hvad mener du?"

"Jamen, vi mødtes jo lige før, du sagde, jeg var tidligt på færde, hvis jeg skulle *ride* til julemesse, og jeg spurgte dig om bare én god grund til at tage til kirke, husker du ikke det?"

"Hr. Magnus," svarede Eva alvorligt, "Det var ikke mig, du mødte. Jeg har ikke set dig før nu." Og så så hun på ham med sorte, alvorlige øjne: " Måske var det Kristus selv, den slags ved man aldrig. – Og så er det er et tegn, hr. Magnus, et tegn."

"Vorherre bruger jo at tage anledning ved det undseelige, det der ikke ser ud af noget. Men tænk at han skulle antage min ringe skikkelse, en fattig enke, der må komme til herremanden i ly af mørket for at skaffe mad til sig selv og sit barn, det ville jeg aldrig have troet. "

Hun smilede bevæget og trykkede barnet ind til sig.

Han sagde ikke noget, så bare på hende, så hendes ansigt. Og han så et menneske, et menneske som han selv. Han så længslen og sorgen, angsten og håbet i hendes ansigts fine fure, og han så barnet, som hun bar på armen.

”Nå, men du må hellere ride af sted hr. Magnus” sagde Eva bestemt – ”folk kunne komme og se os og tro, at hr. Magnus ville føre Eva Jensesdatter hjem til i tugt og ære.” Hun lo ved den blotte tanke.

”Og hvad hvis han ville?”

”Lad være med at spotte,” svarede hun ”Man skal ikke drive gæk med fattigfolk, der længes efter varme og sikkerhed for det daglige brød.” Hun satte barnet ned på jorden og begyndte at gå.

”Vent! Eva, for Vorherre Jesu Kristi skyld: Vent!”

-

Det blev en julemesse som folk i sognet talte om i mange år derefter. Ikke på grund af evangeliet, som man ellers aldrig kan blive færdig med, om at Gud er kommet tæt på mennesker og kender vore kår, ikke på grund af præstens ord eller faklerne og tællelysene, der lyste så varmt i kirkerummet. Men fordi hr. Magnus førte Eva Jensesdatter ind i kirken som om hun var hans hustru og bar hendes faderløse barn på armen, som om det var hans eget.

Nu hørte alting op. At en herremand blandt almuen tog de kvinder, han ville have, det måtte man finde sig i, men at han giftede sig med én af dem, det var en uorden, mente flere af de gamle.

Men brylluppet stod til hellig tre konger; og brudgommen bar i sin klædning en underlig brun blomst, som ingen nogensinde før havde set, med kraftige kviste som kronblade og uden skønhed, men dog med et mærkeligt, ligesom kraftfuld udseende .

-

Og her slutter min julefortælling, men den plante, som Hr. Magnus bragte med hjem fra det hellige land – eller i hvert fald én, der ligner – hedder Jerikos rose og mange vil sikkert kende den; det er en sær magisk vækst, der menes at kunne leve uden vand i flere hundrede år. Jeg har lagt den i døbefonten, hvor man kan se den udfoldet, hvis man vil, og med egne øjne erfare, at den er uden ydre skønhed og pragt. Og dog i besiddelse af en forunderlig livskraft. Og på den måde spejler julens historie.